

121
11.3.1955
10.11.1955

111
2
81550-05718
11.3.11
1007

הכרות שר החינוך המצרי על הרצנת שנת הספר. הצעתו היא — נגיב הפוכות, נודיע כי בבחי'ם שלנו אנו מתחנכים לידים להנבנת הצורך בשלום עם הארצות השכנות. אמרתי כי הרעיון ישר בעיני מאד.

לחור ההפסקה הקצרה בין ארוחת הצהריים לבין יציאתי לת"א נדחס גדעון רפאל. נפילתי אתו בויכוח מיותר בהחלט. משונים שבילי מחשבתו של אדם זה, השופע זיומה מדינית ורעיונות מדיניים אך הלוקי בשיקול דעתו המעשי. בא לתבוע ממני כי אתן הוראה לקצינים העומדים להפגש מחר עם המצרים להתניחם בשלילה לכל הצעותיהם של אלה בדבר שיפור המצב בגבול המלחמה, הסרת איסור השיט וכיו"ב. כל כך למה? של מדיניות מצרים — הפסקת מצב המלחמה, הסרת איסור השיט וכיו"ב. כל כך למה? משום שתקריט עזה הפילה פחד על נאצר (זה נכון) — נאצר רואי אומר לעצמו: "עוד מפלה מדינית כזאת לישראלים ואבדתינו!" ולכן יש להחזיקו תחת לחץ האיום ולא לתת לו להסתדר אתנו בזול על ידי דברים של מה בכך בגדר סיפורי שמירה ופיקוח על קו שביתת הנשק במשותף אתנו. דחיית גישה זו. לא אבוא להפוך קציני צבא למדינאים. הפגישה עם המצרים חשובה לנו להפגנת הפגת המתחות כלפי מועב"ט והמעצמות. בפגישה ישתתף בלי ספק נציג אולם ולא ייתכן כי אנתנו נופיע בה כשוללי כל הצעה מעשית לתיקון המצב. אם היחה ברכה בתקריט עזה על ידי יצירת לחץ על נאצר, אדרבה, תביאנו לידי בלימת התפוצצויות להבא. הודיית גוהר באשמת הפיקוד המקומי הוא הישג כביר של התקריט. כל האזהרות הישירות כלפיו והעקיפות באמצעות המעצמות לא הועילו, אך ההתקפה הנועזת והאבידות הכבדות עשו את שלהן. יש לחדש עפשו את החתימה למגע ישיר אתנו, לנצל לשם כך גם את הקשר עם גוהר בנירנר, אך בינתיים אין לחבל בפגישה הקצינים, שהצלחתה אינה מוכרעת, אך כשלונה בגלגלו עלול להזיק.

צמורה נסעה היום במכתיתיה ליפו לבקר את אביה בבית חולים. אך חזרה ואני יצאתי לירד.

נסעתי לת"א עם שמאי לשיבת המרכז בבית הוועד הפועל. באנו באמצע הירצאתו של אייה בהיר על ההכנות לבחירות — דברים הרבה, אך ללא רוח חיים. אחריו דבר ב"ג וכל שאמר היה, ראשית, כי יש להיכון לבחירות בהסתדרות מתוך החשבת המערכה הזאת בפני עצמה, ולא כשלב מעבר לבחירות הכנסת, ושנית, כי רע עושים הקיבוצים של "הואחד" בהוציאם את בניהם מצבא הקבע. היה הרבה להט אך ללא הצתת אש צלפנות. כסה קונו וקבל מרה על אדישות חברי המרכז לעניין הבחירות ולא הבין כי את יתארכו יש לעורר לא לגנות וכי אפשר לעוררו רק על ידי תוכנית ברורה של פעולה ולא יק על ידי הדגשות נבוכות של חשיבות העניין.

אנב, כסה בחינוך רשות דיבור לב"ג מצא להנחין להקדים לכך סיפור כיצד השתלשלו הצברים עד למינויו של ב"ג כשר הבטחון. בסיפור זה היים על נס את חלקו של שפיצנצק, דיבר בלשון של "אנתנו החלטנו" ו"אנתנו תבענו", הזכיר את שליחותם של גולדה ונמיר, העריך את הענותו של ב"ג "לקריאת התנועה" — ואף כמלה אחת לא יש אפילו כי רה"מ מילא תפקיד כלשהו בכל הפרשה. גולדה ישבה כל הזמן קודרת ולא ידעתי ממה היא מדוכאה יותר — ממחלת בנה או מהתפרטותו של מונטור.¹⁰ כנחך בניין הוועדה"פ של ההסתדרות התייעצות של משרד החינוך ומשרד הבטחון —

הארכיב ואשר לפניו הם חודו במעשה כולו, לא יעזו להכחישו. ב"ג חזר וטען כי מושב היה להעמיד לדין לפני משפט צבאי. חוסם — אם כי היה ברור כי זהו מאמץ שוא —

כי ב"ג יברר בעצמו עם היומ"ש אפשרות הפעלת ביה"ד הצבאי במקרה זה. כשישבת הממשלה מסרתי על שיחות עם ניקולס ולאוטין, על עיכוב מכירת הטנקים שהוכסחו לנו באנגליה, על טיפולנו במרנס לקראת מועב"ט, על ישיבות ועדות ש"ג, המעורבת והמיוחדת, על חידוש המגע הישיר עם המצרים לפחות במישור צבאי, ועל הודיית גוהר כי התקיימות המציינות האחרונות קולרן תלוי בפיקוד האו"י כרצונת עזה. היה ויכוח מייגע בשאלת עיריית ירושלים ונבחרו שתי ועדות — אחת לשאלה המוקדמת — מה תיקון נציע לגבי בחירת ראש העיר של היריה, אם ימונה על ידי הממשלה כהצעת, או ייבחר על ידי כלל הבוחרים בבחירות ישירות, כהצעת רוקח; ואחת לשאלה המעשית, להשפיע על כל הסיעות כי יסכימו לקיים את המועצה הנוכחית, על ראשה שהודח, עד לבחירות.

הבאתי לידי הכרעה שאלה שהעיקה על סדר היום זה עיזו — אם יש להחיר לחברת השילומים להזמין מומחים טכניים מגרמניה. לתמהוני הנעים לא נשמעה הצעה לגזור איסור. גולדה הציעה כי כל בקשה ובקשה תיבחן על ידי ועדת שרים. הצעת היתה להחליט עקרונות בחיוב, זאת אומרת התרת הרצועה. ב"ג תמך כי בעזו, אך יחד נשארו במיעוט וברוב של 8 נגד 6 נתקבלה הצעת גולדה.

אחרי הישיבה הודה ב"ג כי נוכח לדעת שיתחתו עם היומ"ש כי אין כל אפשרות חוקית של משפט צבאי. הוא ניסה להשפיע כי מאיר הרציון יודה באשמתו. ב"ג חש כמתחיות רבה מצדי לגבי כל הפרשה מבחינת שותפות הצבא כאחריית וטען בתוקף כי הוא משוכנע כי ידו של הצבא לא היחה במעל. אז אמרתי לו — לא כלי היסוס, מפחד פן יבולע — כי לפי שמועות מבוססות שהגיעו לאוזניי סייע אריק למסע הארכיב בכל האמצעים הצבאיים שבידו והוא שמקד עליהם לכלוא דבריהם במשורה.

עניין זה של גדוד הצנחנים הורחג השלטת בו עוד נודע לשמש נשוא לדיון רציני ביני לבין ב"ג. כימי ה"הבלגה" בשנות השלושים בלמנו את יצרי הנקם וחינכנו את הציבור בארץ, ככלל זה אנשי השורה, לראות בנקמה סתם גרוי פסול בתכלית. לעומת זה כימים אלה אנו מצדיקים את שיטת התגובות מתוך שיקולים תכליתיים, מבלי להכשיר, חלילה, את עקרון הנקמה לשמה, אבל כלי משים סילקנו את הכלמים הנפשיים והמוסריים מעל היצר הזה, הפכנו כנפש האדם להרע, ועל ידי כך התרנו ואיפשרנו לגדוד הצנחנים להעלות את עניין הנקמה לדרגה של עקרון מוסרי. אכן מושג זה הוא נחלת חלקים גדולים של הציבור בכלל, וקודם כל של המוני הנוער, אך הוא הגיע לידי גיבוש ואפילו קידוש בגדוד הזה, שהפך מכשיר הנקם הקיבוצי של המדינה. רוחו וחינוכו של גדוד זה הפכו כשלעצמם גורם מגרה וממריץ למעשי תגובה. לעומת זה, בכל מקרה שהצעת מיכצע תגמול נדחית על ידי רה"מ, משתרר בגדוד הלך רוח של דכאון ועם והוא הפך כולו מרקשת הסחה ובלע נגד השלטון האזרחי. עצם ייחודו של גדוד הצנחנים לביצוע מעשי תגמול עושה את עניין התגובות לשליחות של קבע בשבילי ולמעין צידוק יחיד לקיומו. ממילא הוא תובע לעצמו תעסקה — בחינת הכיבוש (ר' משלי, ל' 15). מי יודע אם לא ייהפך הגדוד לרעה חולה שלא תהא לה תקנה אלא כפירוק, כשם שמירק הפלמ"ח בשעתו.

בשעת ארוחת הצהריים סלפון מליאו [כהן] השוכב חולה בביתו. קרא בעתונתו.